

Konventionellt på Farnboroughutställningen

Farnboroughutställningen, brittiska flyginustrins skyltfönster ut mot världen, ägde i år rum 4/9 - 10/9. Som vanligt visades ett stort antal flygplan upp i luften och på marken varjämte ca 300 medlemmar i Society of British Aircraft Constructors visade upp sina produkter i det jätteliknande utställningsstället.

Samtidigt som man kan konstatera att utställningens omfång var oförminskat måste man beklaga att antalet nyheter som visades tyvärr minskat år från år. I år förekom praktiskt taget inga nyheter, varför här endast redovisas några glimtar från utställningen.

Flyguppvisningen

Den under utställningsveckan dagligen återkommande flyguppvisningen utgör för huvuddelen av publiken det mest intressanta inslaget. Under denna, som i år pågick i drygt två timmar, visades ca 25 olika flygplantyper upp av firmornas provflygare. Dessutom deltog förband Nedan: Formeringen heter "Diamond Nine".

ur armén, flottan och RAF i uppvisningen, som bjöd på ett mycket välkomponerat och omväxlande program.

Vädrets makter var tydligen välvilligt inställda till arrangörerna i år. Trots att det såg dystert ut på morgnarna med låga moln, dis och duggregn klarnade det framåt eftermiddagarna upp så att flyguppvisningarna kunde genomföras i stort sett programenligt.

Uppvisningen inleddes med en demonstration av De Havilland Comet 4 C. Senare visades Handley Page Herald och Avro 748. De två senare turbopropflygplanen med vardera två Rolls-Royce Dart, imponerade med korta startsträckor och mycket korta landningsrullsträckor. Båda piloterna använde full reversering omedelbart efter sättningen. Flygplanen hade stannat efter uppskattningsvis 300 meters rullning.

Det fyrmotoriga transportflygplanet Withworth Argosy C 1, som är försett med nedfällbar lastlucka baktill, verkade även det kunna operera från små fält. Flygplanet backade ut till start vid ett tillfälle, vilket såg mycket egendomligt ut!

Småflygplanen representerades av fyra Beagle - Austers, B 206 tvåmotorigt, 7-sitsigt reseflygplan samt de enmotoriga högvingade Airedale, Terrier och Auster II. Airedale och Terrier kan närmast betecknas som sportflygplan medan Auster II är ett STOL-flygplan avsett för militära ändamål, t e artilleri- och sambandsflygningar. Flygplanen, som samtliga flugit för första gången i år, föreföll lättflugna och ha god manöverbarhet. I demonstrationen ingick exempelvis lopingar även med de högvingade flygplanen!

Westland visade helikoptrar

Ett moment av uppvisningen ägnades åt helikoptrar och liknande luftfarkoster. Under detta, som helt gick i Westland Aircrafts regi, visade firman upp sina helikoptrar Belvedere, Scout, Wessex och Whirlwind Mk 10. Under tiden som helikoptrarna for kors och tvärs framför åskådarna, Belvedere med en jeep hängande under i lastlinan och Wessex demonstrerande

ubåtsjakt, gjorde Westlands VTOL-passagerare-flygplan Rotodyne ett par förbiflygningar. Tyvärr demonstrerades inte start och landning med den senare.

Åtta förare ur arméflyget demonstrerade "precision flying drill" i sina "Army Sheeters" varvid helikoptrarna uppträdde gruppvis på linje. Uppvisningen, som genomfördes med precision och elegans, påminde i uppläggning och turer om en folkdansuppvisning!

Av skolflygplan demonstrerades Hunting Jet Provost, Folland Gnat, Hawker Hunter Mk 66 A och English Electric Lightning T 4. Mest imponerade Lightnings hisning efter starten, som kom alla andra kavaljerstartar att verka mycket tama. Flygplanets goda manöverbarhet på låg höjd visades effektivt av firmans provflygare Bea Beaumont som på låg höjd med tända efterbrännkammare drog runt flygplanet varv efter varv framför åskådarna i en mycket snäv sväng. Man fick intrycket att flygplanet skulle kvickrolla vilket ögonblick som helst.

I avdelningen stridsflygplan demonstrerades de gamla bekantingarna Victor B Mk 2, Vulcan B Mk 2, Blackburn Buccaneer och Gloster Javelin. Det sistnämnda flygplanet var en flygande provbänk för De Havillands Gyron Junior BG J-10-motorer, som är avsedda för Bristol 188.

Liksom föregående år visades Shorts experimentflygplan SC 1. Däremot fick man inte se Hawkers P 1127, vilket halvt om halvt lovats i förhandsreklamen.

Handley Page HP 115 var, förutom Beagle-Auster-flygplanen, den enda nyheten vid årets flyguppvisning. Flygplanet, som är byggt för att utprova lågfartsegenskaperna hos en extrem deltavinge, användbar exempelvis i kommande överljudspassagerarflygplan, är ett rent experimentflygplan närmast jämförbart med SAAB:s "Lilldrake". Den murslevsliknande deltavingen med den frantill fastsatta bubblan för föraren och den vid fenroten placerade motorn såg mycket egendomlig ut. Av landningsfarten att döma är inte lågfartsegenskaperna särskilt framträdande.

Utöver de olika firmornas demonstrationer av flygplan och motorer deltog som nämnts RAF, armé- och flottflyget i uppvisningen. Armén svarade förutom för den tidigare nämnda heli-

kopteruppvisningen för ett effektivt nummer där fallskärmsoldater gjorde hopp med fördröjd utlösning av fallskärmarna och därefter pricklandade på ett märke på flygfältet. Under det fria fallet hade hopparna rökfacklor i händerna och ritade olikfärgade streck i skyn.

Inför publikens ögon genomfördes därefter en mindre "combined operation" där det gällde att oskadliggöra en "fiende", som bitit sig fast i ett hörn av flygfältet. Övningen började med att åtta Hunters utförde låganfall mot fienden för att därefter kryssa fram och tillbaka över krigsskådeplatsen och säkra det temporära och lokala luftherraväldet. Strax därefter land-sattes trupp från Whirlwind- och Belvedere-helikoptrar samt trupp och materiel, bl a fordon och lv-pjäser, från fyra Beverly-transportflygplan, som nästan omärkligt smugit sig in för landning från lägsta höjd. Under tiden som

en häftig eldstrid utspann sig mellan anfallande och försvarare återkom helikoptrarna med förnödenheter. Pioneers och Twin Pioneers fällde materiel, som i fallskärn dinglade ner till de anfallande, som snart utgick som segrare i striden.

Flottflyg lufttankade

Flottan demonstrerade bl a lufttankning med två Sea Vixens, förbiflygning med fyra A.E.W. (Airborne early warning) Gannets och låganfall med en division Scimitars. Samtliga dessa

Ovan: Lightning T 4 med side-by-side-placering av lärare och elev.

flygplan opererade från hangarfartyget Hermes medan däremot No 800 Naval Air Squadron, som genomförde avancerad flygning i förband, startade och landade på Farnborough. Inflygning och landning gjordes med låg fart och mycket högt motorvarv på gränsen till "controlled crash landing". Det sista flygplanet hakade i en över banan spänd bromswire (typ hangarfartyg) och stannade på ca 150 meter.

För den flygutbildade åskådaren utgjorde under årets nyhetsfattiga uppvisning utan tvekan den avancerade flygningen i förband höjdpunkten, möjligen i konkurrens med den tidigare nämnda demonstrationen av Lightning T 4.

Fyra Jet Provosts ur Central Flying School svarade för en skiokligt genomförd uppvisning. Efter ett par manövrar i ansluten fyrgrupp övergick man till att rotevis synkront genomföra resten av programmet. Liksom övriga förband och flera av de enskilda flygplanen utnyttjade man rök i de flesta manövrerna.

För övriga uppvisningar svarade förutom ovan nämnda No 800 Naval Air Squadron med tolv

Scimitars, the "Blue Diamonds" ur No 92 Squadron med 16 Hunters och No 74 Squadron med åtta Lightnings. Programmen var för samtliga förband ganska lika, rollar och lopingar utförda med de stora förbanden i mycket täta och kompakta formeringar. Inte vid något tillfälle kunde man se den minsta rörelse inom förbanden. Man fick ett intryck av att samtliga flygplan manövrerades med en spak! Utan tvekan mycket imponerande bevis på god flygdisciplin och hög utbildningsstandard.

Sammanfattningsvis kan om flyguppvisningarna sägas att det bjöds på mycket få tekniska nyheter men däremot flygshow av hög klass.

Statiska utställningar

Flygplanutställningen upptog i huvudsak de flygplan, som under flyguppvisningen visades i luften. Därutöver kan nämnas De Havilland Mk 8, Heron Mk 2 och Jet Provost Mk 51. Vidare visades en del äldre flygplan, som används för speciella ändamål.

Avdelningen för robotar tilldrog sig naturligtvis stort intresse. Här demonstrerades bl a Bloodhound, varvid man gjorde en stor affär av de svenska och schweiziska beställningarna. Royal Artillery visade upp ett batteri Thunderbird. Man fäste sig här vid det mycket stora antalet fordon, ett femtontal, som ingick i batteriet om fyra utskjutningsramper. Samma truppslag visade också markroboten Blue Water.

På robotsidan märktes också luftvärnsrobotarna Seaslug 1 och Seacat, jaktroboten Firestreak och dess utveckling Red Top, den senare troligen endast en attrapp samt attackroboten Blue Steal.

Handley Page H P 115

(Ur Aviation Week 18/9 1961)

En nyhet vid årets Farnboroughuppvisning var H P 115 som utmärker sig genom en deltagande med 76 graders pilform, den största som använts på flygplan. Typen är enbart avsedd för forskningsändamål i det lägre fartområdet. Den har därför fast landställ, och motorn ger endast 850 kp dragkraft. Längden är 13,5 meter medan spännvidden stannar vid 6 meter.

Bildtext: Lägg märke till vingens knivskarpa framkant på HP 115.

Medan HP 115 gör prov med stor pilform vid låga farter bygger man om en Fairey FD2 för att göra motsvarande prov i hög fart. Troli- gen siktar man på att få fram erfarenheter för kommande krigsflygplan såsom TSR. 2.

T h: Rodren i vingens bakkant tjänar både som h jdd- och skevroder. Nedan: Den strömlinjeformade formkroppen på fenan innehåller kameror för fotografering av de ulltr adar som klistrats på vingen för studium av luftens strömning över vingen.

